

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้จะกล่าวถึงแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาด้านทัศนคติ ตลอดจนกรอบแนวคิดต่าง ๆ ทางสังคมวิทยาและอาชญาวิทยา รวมทั้งการป้องกันอาชญากรรม มาทบทวนเพื่อใช้ในการศึกษาทัศนคติของประชาชนในเขตเมือง ต่อการปฏิบัติงานป้องกันอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- 2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับทัศนคติ ซึ่งแยกออกเป็น
 - 2.1.1 ความหมายของทัศนคติ
 - 2.1.2 องค์ประกอบของทัศนคติ
 - 2.1.3 การสร้างทัศนคติ
 - 2.1.4 การเปลี่ยนทัศนคติ
 - 2.1.5 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างและเปลี่ยนทัศนคติ
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับอาชญากรรม
 - 2.2.1 ความหมายของอาชญากรรม
 - 2.2.2 สาเหตุของอาชญากรรม
 - 2.2.3 แนวคิด เกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรม
- 2.3 ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการ
- 2.4 ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่
- 2.5 ทฤษฎีสัญญลักษณ์สัมพันธ์
- 2.6 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
- 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.8 สมมติฐานในการวิจัย
- 2.9 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติ

2.1.1 ความหมายของทัศนคติ

ในการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคตินั้น ได้มีผู้ศึกษาและให้คำนิยามไว้ดังนี้
ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งความรู้สึก
นั้นอาจจะเป็นไปในทางที่พึงพอใจหรือไม่พอใจก็ได้ (ถวิล ธาราโกชน, 2532:46)

ชาย เสวิกุล (2512:65) ให้คำนิยามทัศนคติว่า หมายถึงความ
คิดที่ยอมรับหรือไม่ยอมรับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทัศนคติไม่ได้เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ และจะ
ฝังอยู่ในใจ หลังจากที่ถูกสั่งสอนให้ชอบหรือเกลียด ยอมรับหรือไม่ยอมรับในสิ่งใด
สิ่งหนึ่งเป็นเวลานานพอสมควร หรือโดยผู้หนึ่งได้รับประสบการณ์ด้วยตนเอง แต่ต้อง
เป็นประสบการณ์ที่ประทับใจอย่างมาก หรือเกิดขึ้นบ่อย ๆ จนเกิดความรู้สึกฝังใจที่
จะยอมรับทัศนคตินั้น เกิดจากการเรียนรู้ และประสบมาอย่างไร

นพมาศ ชีรเวคิน (2535:126) ให้คำนิยามว่าทัศนคติเป็นความ
เชื่อที่คงทน ซึ่งมนุษย์เรียนรู้มาเกี่ยวกับบางสิ่งบางอย่าง มันเป็นการรวมตัวของความเชื่อ
ที่ตั้งเป็นระเบียบระบบคงทน ซึ่งสื่อให้เห็นว่าทัศนคตินั้นเป็นสิ่งที่รวมตัวกันจากความ
เชื่อเป็นกลุ่ม จนกระทั่งมีความมั่นคงและเป็นระบบ

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520:3) ให้คำนิยามถึง ทัศนคติว่าเป็น
ความคิดเห็นซึ่งมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบ เป็นส่วนพร้อมที่จะมีปฏิกิริยาเฉพาะอย่าง
ต่อสถานการณ์ภายนอก

สงวน สุทธิเลิศอรุณ และคณะ ก็ได้ให้คำนิยามว่า ทัศนคติ หมายถึง
สภาพจิตใจหรือความรู้สึกนึกคิดของบุคคลหรือความคิดเห็นของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
ใครแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งออกมา เป็นที่ปรากฏต่อบุคคลหรือสาธารณชน
ก็ตาม ล้วนเป็นการกระทำอันเกิดจากทัศนคติที่มีอยู่ทั้งสิ้น (อ้างใน ชื่นจิตต์
วงศ์โพธิ์ดี, 2534:14)

โสภา ชูพิกุลชัย (2522:15) ให้คำนิยามว่า ทัศนคติเป็นระบบที่
ต่อเนื่องกัน ซึ่งรวมถึงส่วนของการรับรู้และแนวโน้มที่เกี่ยวข้องกับการแสดง
พฤติกรรม จะครอบคลุมเกี่ยวกับการประเมินค่าหรือความรู้สึกเกี่ยวกับอารมณ์ เมื่อ
ถูกสร้างให้เกิดขึ้นแล้วมีแนวโน้มที่จะอยู่คงทนยากที่จะเปลี่ยนแปลงได้

ศักดิ์ สุนทรเสณี กล่าวว่า ทศนคติเป็นการรวบรวมเกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็น ความเชื่อ และความจริง รวมทั้งความรู้สึก ซึ่งอาจเป็นการประเมิน ทั้งหมดที่เกี่ยวพันกัน แล้วบรรยายให้รู้ถึงจุดแกนกลางของวัตถุนั้นความรู้และความรู้สึก เหล่านี้มีแนวโน้มจะก่อให้เกิดพฤติกรรมชนิดใดชนิดหนึ่งขึ้นไป (ศักดิ์ สุนทรเสณี, 2531:3)

สำหรับนักวิชาการต่างประเทศ ก็ได้กล่าวถึงสิ่งที่เรียกว่า ทศนคติ ไว้ หลายแนวทาง กล่าวคือ

Gordon Allport (1965:17) เห็นว่า ทศนคติ หมายถึง สภาวะของความพร้อมนี้จะเป็แรงกำหนดทิศทางของปฏิกิริยาของบุคคลที่มีผลต่อบุคคล สิ่งของ หรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง

Amme Anatase (1967:541) ให้คานิยามว่า ทศนคติ หมายถึง ความโน้มเอียงที่แสดงออกมาว่าชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งต่างๆ เช่น ขนบประเพณี เชื้อชาติ และสถาบันต่าง ๆ เป็นต้น

D. Kretch and R.S. Crutchfield (1948:215) ให้ความหมายว่า ทศนคติเป็นผลรวมของกระบวนการที่ก่อให้เกิดสภาพแรงจูงใจ อารมณ์ การยอมรับ และพุทธรปัญญา ซึ่งกระบวนการเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์บุคคล

Carter V. Good (1950:76) กล่าวว่า ทศนคติ คือ ความพร้อมที่จะแสดงออกทางใดทางหนึ่ง สนับสนุนหรือต่อต้านสถานการณ์ บุคคลหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

D. Katz (1960:442) เห็นว่า ทศนคติ หมายถึง ส่วนประกอบสองส่วน คือ ความรู้สึกในการที่จะชอบหรือไม่ชอบ และความรู้หรือความเชื่อถือ ซึ่งอธิบายถึงลักษณะ ตลอดจนความสัมพันธ์ของสิ่งหนึ่งที่มีต่อสิ่งอื่น ๆ

Norman L. Mun (1971:77) ให้ความเห็นว่า ทศนคติ คือ ความรู้สึก และความคิดเห็นที่บุคคลมีต่อสิ่งของ บุคคล สถานการณ์ สถาบัน และข้อเสนอใด ๆ ในทางที่จะยอมรับหรือปฏิเสธ ซึ่งมีผลทำให้บุคคลพร้อมที่จะแสดงปฏิกิริยาตอบสนอง ด้วยพฤติกรรมอย่างเดียวกันตลอด

G. Murphy และ T. Newcomb (1973:54) ให้คานิยามว่า ทศนคติ หมายถึง วิธีทางหรือความพร้อมในการเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

A.N. Openheim (1966:355) ให้ความหมายว่า ทศนคติ หมายถึง สภาวะความพร้อมหรือแนวโน้มที่จะกระทำ หรือมีปฏิกิริยาต่อสิ่งใดในลักษณะบางอย่าง บุคคลทุกคนมีทศนคติต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งอยู่ แต่ไม่จำเป็นต้องปรากฏให้เห็น

เด่นชัด ทักษคติเหล่านี้จะแสดงออกให้เห็นได้จากคำพูดหรือพฤติกรรม เมื่อได้พบสิ่งที่เกี่ยวข้องกับทัศนคตินั้น คนแต่ละคนมีทัศนคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งมากน้อยแตกต่างกัน ทัศนคติที่มีอยู่จะได้รับการยืนยันแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ด้วยการเชื่อมั่นและอาจมีความรู้สึกแรงทางอารมณ์อันก่อให้เกิดพฤติกรรมบางลักษณะ

Milton Rokeach (1970:88) กล่าวว่า ทักษคติ หมายถึง การผสมผสานหรือการจัดระเบียบของความเชื่อถือที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ผลรวมของความเชื่อนี้จะเป็นตัวกำหนดแนวโน้มของบุคคล ในการที่จะมีปฏิกิริยาตอบสนองในลักษณะที่จะชอบหรือไม่ชอบ

สำหรับการกระทำของบุคคลก็จะมีความสัมพันธ์กับทัศนคติของเขา กล่าวคือ บุคคลมีทัศนคติต่อสิ่งต่าง ๆ อย่างไร ก็จะมีแนวโน้มในการกระทำไปในทางนั้น และทัศนคติต่อสิ่งต่าง ๆ ของบุคคลแต่ละส่วนจะมีความสอดคล้องต้องกัน ซึ่งทำให้การแสดงออก หรือการกระทำของบุคคล ในแต่ละอย่างมีความสอดคล้องกัน ด้วย (Second and Buckman, 1964:115)

LL. Thurstone (1946:119) ให้ความหมายทัศนคติไว้ 2 นัย คือ ทัศนคติเป็นผลรวมทั้งหมดของมนุษย์เกี่ยวกับความรู้สึก อคติ ความคิด ความกลัวต่อบางสิ่งบางอย่าง การแสดงออกทางด้านการพูดเป็นความคิด และความคิดนี้เป็นลักษณะของทัศนคติ ดังนั้นถ้าเราอยากจะวัดทัศนคติเราก็สามารถวัดได้ โดยวัดความคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ทัศนคติเป็นระดับของความมากน้อยของความรู้สึกในด้านบวกและลบต่อสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นอะไรก็ได้ในหลายอย่าง เป็นต้นว่า สิ่งของ บุคคล บทความ องค์การ ความคิด ฯลฯ ความรู้สึกเหล่านี้ผู้รู้สึกสามารถบอกความแตกต่างว่า เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย

Morris S. Viteles ให้นิยามว่า ทักษคติ คือระดับสภาพหรือสภาวะของจิตใจและสมองในลักษณะที่พร้อมจะกำหนดแนวทางของการสนองตอบของบุคคลใดบุคคลหนึ่งต่อสิ่งเร้าอันใดอันหนึ่ง (อ้างใน ชื่นจิตต์ วงษ์โพธิ์ดี, 2534:13)

จากความหมายของทัศนคติข้างต้น มีลักษณะสำคัญคล้ายคลึงกัน ทำให้สามารถสรุปได้ว่า ทักษคติ หมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็น และท่าที แนวทางปฏิบัติที่แสดงออกต่อสิ่งนั้น ซึ่งมีอยู่ 2 แบบ คือ ทัศนคติในเชิงบวก (Positive Attitude) และทัศนคติในเชิงลบ (Negative Attitude)

2.1.2 องค์ประกอบของทัศนคติ

ทัศนคติ เป็นความพร้อมที่จะตอบสนองต่อบุคคล สิ่งของ หรือสภาพการณ์ต่าง ๆ ในทางที่จะยอมรับหรือปฏิเสธ จะประกอบไปด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 ด้าน คือ

1. ด้านการรับรู้ (Cognitive Component) หมายถึง การรับรู้และวินิจฉัยข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับ แสดงออกมาในแนวความคิดที่ว่าสิ่งใดถูกต้อง และสิ่งใดไม่ถูกต้อง

2. ด้านความรู้สึก (Affective Component) หมายถึงลักษณะทางอารมณ์ของบุคคลที่สอดคล้องกับความคิด คือ เมื่อบุคคลมีความรู้ในสิ่งใดมาแล้ว และความรู้นั้นมีมากพอที่จะรู้ว่าสิ่งนั้นดี มีประโยชน์ บุคคลก็เกิดความรู้สึก (Affective) ชอบสิ่งนั้น แต่ถ้าเรารู้ว่าสิ่งนั้นไม่ดี บุคคลก็เกิดความรู้สึกไม่ชอบ

3. ด้านการกระทำ (Behavioral Component) หมายถึง ความพร้อมที่จะกระทำ เป็นผลเนื่องมาจากความคิดและความรู้สึก ซึ่งจะออกมาในรูปของการยอมรับหรือปฏิเสธ การปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ

ทัศนคติจึงเป็นเรื่องของจิตใจ ความเชื่อ เป็นท่าที ความรู้สึก และความโน้มเอียงของบุคคลที่มีต่อตนเอง ต่อบุคคลอื่น ต่อสิ่งต่าง ๆ และต่อสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง นอกจากนี้ ทัศนคดียังมีส่วนผลักดันให้คนเราแสดงพฤติกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดออกมาด้วย ทัศนคติจึงประกอบด้วยความคิดที่มีผลต่ออารมณ์และความรู้สึก ซึ่งเชื่อมโยงไปจนถึงการก่อให้เกิดแนวโน้มในการแสดงออกทางพฤติกรรมของบุคคลด้วย

2.1.3 การสร้างทัศนคติ

C.K. Foster (1952:25) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการเกิดทัศนคติว่าขึ้นอยู่กับมูลเหตุสำคัญ 2 ประการคือ

1. ประสบการณ์ที่บุคคลมีต่อสิ่งของ บุคคลหรือสถานการณ์ การที่บุคคลได้พบปะคุ้นเคยทดลอง ถือว่าเป็นประสบการณ์โดยตรง หรือเกิดขึ้นจากประสบการณ์ทางอ้อม บุคคลย่อมจะไม่มีทัศนคติต่อสิ่งใดเลย หากไม่มีประสบการณ์ในสิ่งนั้นมาก่อน เพราะทัศนคติเป็นเรื่องของการรับรู้

2. ค่านิยมที่บุคคลยึดถือ แต่ละบุคคลอาจมีทัศนคติต่อสิ่งเดียวกัน แตกต่างกันได้ การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งจะมีทัศนคติที่ดีหรือไม่ดีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง มีความรู้สึกว่สิ่งนั้นผิดหรือถูก ย่อมขึ้นอยู่กับค่านิยมหรือมาตรฐานของกลุ่ม ถ้ากลุ่มเห็นว่าสิ่งใดดี บุคคลก็จะมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้นตามสภาพการณ์ของสิ่งแวดล้อมนั้นด้วย ดังนั้น ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ ย่อมเกิดขึ้นจากการมีทั้งประสบการณ์ทางตรงและประสบการณ์ทางอ้อม กล่าวคือ

ประสบการณ์ทางตรง ได้แก่ ประสบการณ์ในการติดต่อและมีความสัมพันธ์กับตำรวจ ตลอดจนเห็นผลงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ

ประสบการณ์ทางอ้อม ได้แก่ การรับฟังข่าวสารเกี่ยวกับตำรวจ หรือกิจการเกี่ยวกับงานตำรวจในด้านต่าง ๆ ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ย่อมขึ้นอยู่กับปริมาณข่าวสาร เกี่ยวกับกิจการ หรือบทบาทของเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นสำคัญ

จากแนวความคิดเกี่ยวกับการเกิดทัศนคติดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ประสบการณ์ทางตรง และประสบการณ์ทางอ้อมของประชาชนที่แตกต่างกัน ย่อมส่งผลต่อทัศนคติของประชาชนต่อการปฏิบัติงานป้องกันอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ด้วย

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับอาชญากรรม

ในการศึกษาทัศนคติของประชาชนในเขตเมือง ต่อการปฏิบัติงานป้องกันอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่นนั้น จำเป็นต้องศึกษา ความหมาย สาเหตุ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันอาชญากรรม ทั้งนี้เพื่อเป็นความรู้พื้นฐานในการศึกษาการป้องกันอาชญากรรมด้วย กล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

2.2.1 ความหมายของอาชญากรรม

อาชญากรรม เป็นคำสมาสระหว่างคำว่า "อาชญา" และ "กรรม" คำว่าอาชญา มีรากศัพท์เดิมมาจากภาษาสันสกฤต หมายถึง อำนาจ หรือ โทษ ส่วนคำว่า "กรรม" มีรากศัพท์มาจากภาษาสันสกฤตเช่นกัน หมายถึง การกระทำ การกระทำที่สนองผลร้ายที่ได้ทำมาแต่ปางก่อน บาปหรือความตาย (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2525:898)

ความหมายของอาชญากรรม ตรงกับคำว่า Crime หรือที่ภาษาลาตินใช้คำว่า Crimen มีความหมายครอบคลุมถึงข้อกล่าวหา การกล่าวหา การตักสินดีเตียน จนถึงการทำหรือการละเว้นการกระทำใด ๆ ที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นข้อห้ามและมีการลงโทษ ซึ่งในความหมายนี้ได้นำมาใช้จนถึงปัจจุบัน (ประเสริฐเมฆมณี, 2524:9-10)

นอกจากนี้ อาชญากรรมย่อมเป็นการกระทำโดยมีเจตนาละเมิดกฎหมายอาญา หรือมีเจตนาละเว้นไม่กระทำในสิ่งที่กฎหมายอาญาบังคับให้กระทำโดยไม่มีข้อแก้ตัวที่สมเหตุสมผล ซึ่งทำให้รัฐต้องดำเนินการลงโทษในฐานะที่เป็นความผิดอาชญากรรม หรือความผิดละเมิด (Paul Tappan, 1960:10)

สรุปได้ความหมายว่า อาชญากรรม หมายถึง การกระทำผิดของบุคคล ซึ่งการกระทำนั้นกฎหมายได้บัญญัติไว้เป็นข้อห้าม และผู้กระทำผิดจะต้องได้รับการลงโทษ

2.2.2 สาเหตุของอาชญากรรม

วรเดช จันทรศร (2522:51-13) ได้พิจารณาสาเหตุของอาชญากรรมไว้ดังนี้

1. สาเหตุเกี่ยวกับบุคคล การเกิดขึ้นของอาชญากรรมโดยส่วนหนึ่งนั้น สืบเนื่องมาจากความโน้มเอียงต่อการกระทำผิด ที่ถูกกำหนดโดยบุคลิภาพของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกันไป ซึ่งเป็นผลที่ได้จากการศึกษาทางจิตวิทยากายภาพ รวมตลอดถึงความไม่สามารถของบุคคลที่จะปรับตัวเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม และแรงผลักดันของบุคคลที่ตกลงใจจะประกอบอาชญากรรม ซึ่งเป็นผลการศึกษาทางด้านสังคมจิตวิทยา

2. สาเหตุเกี่ยวกับกลุ่มบุคคล อาจสรุปได้ว่า สาเหตุของอาชญากรรมนั้น ส่วนหนึ่งเกิดจากการขาดความสามารถที่จะต่อต้านต่อการกดดันในการกระทำผิด ซึ่งถูกกำหนดโดยบทบาทของกลุ่ม เช่น การเลียนแบบความสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ในแง่ของการเรียนรู้ เป็นผลที่ได้จากการศึกษาด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม

3. สาเหตุเกี่ยวกับระบบสังคม การเกิดอาชญากรรมย่อมเกี่ยวพัน และขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ต่าง ๆ ทางสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม สถานะ และชนชั้นทางสังคมของบุคคลที่จะเป็นเครื่องกำหนดความโน้มเอียงในการกระทำผิดเป็นผลที่ได้จากการศึกษาทางสังคมและวัฒนธรรมอีกด้วย

บรรดาสาเหตุต่าง ๆ ที่ทำให้บุคคลประกอบอาชญากรรม บัจจัยทางสังคมและสิ่งแวดล้อมนับว่ามีอิทธิพลต่อมนุษย์มาก เพราะจะค่อย ๆ ซึมเข้าบรู้งแต่งลักษณะจิตใจ อารมณ์และทัศนคติ ซึ่งแสดงออกในรูปของบุคลิกภาพ (Personality) ให้มีแนวโน้มไปตามกฎเกณฑ์ของสังคม หรือฝ่าฝืนสังคม จนถึงระดับนำไปสู่การประกอบอาชญากรรมได้ง่าย ถ้าหากมีปัจจัย โอกาสและสถานการณ์อำนวย (สุวิทย์ นิ่มน้อย และคณะ, 2522:15-16)

2.2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรม

ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมไว้ดังนี้

1. ประเสริฐ เมฆมณี (อ้างใน ชัยพร พานิชอัตรา, 2533) ได้กล่าวถึง "การแนะนำประชาชนเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยในบ้านเรือนที่อยู่อาศัย" ไว้ในบทความว่า

... ตำรวจท้องที่ที่ต้องพยายามชักจูงส่งเสริมประชาชนในละแวกบ้านย่านที่อยู่อาศัยได้ตระหนัก และมีความรอบรู้เกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยแห่งเคหะสถานของตนและย่านชุมชน เพื่อนบ้านที่อยู่อาศัยในละแวกบ้านเดียวกันให้มีความตื่นตัวในการป้องกันจากอาชญากรรมร่วมกัน เป็นต้นว่าการแนะนำประชาชนสร้างเสริมรั้วบ้านให้มั่นคงแข็งแรง หรือมีรั้วรอบขอบชิด กวดขันระมัดระวังการเก็บรักษาทรัพย์สินไว้ในที่มิดชิดปลอดภัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพย์สินมีค่าต่าง ๆ การแนะนำประชาชนให้กวดขันเอาใจใส่ในการปิด-เปิดประตูหน้าต่าง ทั้งในเวลาก่อนเข้านอนหรือออกไปทำกิจนอกบ้าน การระมัดระวังการเปิดประตูรับบุคคลแปลกหน้าและหากเจ้าของบ้านอยู่ในฐานะที่จะทำได้ ก็สมควรจะแนะนำเจ้าของบ้านติดตั้งอุปกรณ์เสริมสร้างความมั่นคงแข็งแรงแก่ตัวบ้าน การติดตั้งเครื่องสัญญาณป้องกันหรือเตือนภัยไว้กับตัวบ้าน หรือในที่เก็บทรัพย์สิน

การแนะนำประชาชนให้ระแวดระวังภัยแก่เพื่อนบ้านเรือนเคียง ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรายงานเหตุร้าย หรือพฤติกรรมอันน่าสงสัยที่ประชาชนได้พบเห็นในละแวกบ้านที่อยู่อาศัย รวมตลอดถึงการปลูกฝังให้ประชาชนมี

ความตื่นตัวในการสังเกตลักษณะพฤติกรรมผิดปกติของบุคคลที่เข้ามาอยู่ในละแวกบ้านนั้นด้วย เช่น เมื่อเห็นคนแปลกหน้ามาเดินด้อม ๆ มอง ๆ แลวงละแวกบ้านที่อยู่อาศัย ในลักษณะมีพิรุณ ควรบอกกล่าวให้เพื่อนบ้านทราบ หรือหากเห็นสมควรก็ควรจะแจ้งตำรวจไว้ด้วย เพื่อนบ้านในละแวกเดียวกันจะต้องมีความโอบอ้อมอารีระหว่างกัน ช่วยเป็นหูเป็นตาซึ่งกันและกัน เมื่อเพื่อนบ้านไม่อยู่ หรือพลั้งเพลอ ไม่ใช่ต่างคนต่างอยู่

เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ ควรเอาใจใส่สังเกตตรวจตราละแวกตระเวนภัยแก่บุคคลผู้สูงอายุ เด็กหรือสตรีถูกละเลยให้อยู่โดดเดี่ยวภายในบ้านที่อยู่อาศัย บ้านเรือนอาคารสถานที่ที่กำลังก่อสร้าง หรือถูกทอดทิ้งให้กร้างว่างเปล่า เมื่อตำรวจสายตรวจได้พบเห็น ประชาชนละเลยหรือมีความประมาทในการรักษาความปลอดภัยชุมชนแล้ว ตำรวจจะต้องทำการชี้แจงประชาชนให้ตระหนักถึงความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นจากความประมาท เช่น การขาดความระมัดระวังในการเปิด-ปิดประตูหน้าต่าง การละทิ้งบ้านเรือนโดยไม่มีผู้ดูแล การรับคนงานหรือคนใช้โดยไม่สืบประวัติและให้ดูแลบ้านโดยลำพัง มีลักษณะไว้อ่อนไหวมากเกินไป เป็นผลให้เจ้าของบ้านถูกโจรกรรมหรือลักทรัพย์ได้โดยง่าย

2. ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2525) ได้กล่าวถึง "การควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม หลักทฤษฎีและมาตรการ" ในหนังสือเล่มดังกล่าว โดยมีจุดมุ่งหมายขอขยายการศึกษามุ่งเน้นถึงการป้องกันอาชญากรรมและควบคุมอาชญากรรมในชุมชนโดยเฉพาะ ซึ่งเป็นการสอดคล้องกับปรัชญาวิทยาตั้งเดิมกับปรัชญาอาชญาวิทยาเข้าด้วยกัน และเน้นถึงการจัดสภาพแวดล้อม โดยส่งเสริมให้มีการควบคุมอาชญากรรมซึ่งจัดว่าเป็นภัยต่อสังคม โดยส่วนรวมให้เน้นถึงมาตรการการจัดสภาพแวดล้อม โดยป้องกันอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม ซึ่งการป้องกันอาชญากรรมโดยสภาพได้เน้นถึงความเข้าใจของประชาชนที่ตกเป็นเหยื่อว่าจะมีมาตรการอย่างไรต่อสภาพแวดล้อม โดยให้ประชาชนมีความตระหนักถึงการป้องกันตนเองจากอาชญากรรม รวมทั้งการให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่

3. Coffey R. Allan (1975) ได้แต่งหนังสือเรื่อง "การป้องกันอาชญากรรมและการกระทำผิด" โดยเน้นศึกษาเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำผิดของประชาชนแต่ละคนไว้ มีใจความว่า การกระทำผิดและประกอบอาชญากรรมนั้น เกิดขึ้นได้กับบุคคลทุกระดับชั้นในสังคม และสิ่งนี้เองจะช่วยให้เขาคำนั่งถึงว่าสาเหตุของการกระทำผิดเกิดขึ้นได้ ทั้งสาเหตุที่สับสนวุ่นวายอย่างมาก หรือเกิดจากสาเหตุเล็กน้อย

ที่สุดในชุมชนก็ได้ และจากความเข้าใจดังกล่าวนี้อาจทำให้ช่วยลดความเหลื่อมล้ำ หรือความไม่อยากร่วมส่วนช่วยในการป้องกันดังกล่าว

จะเห็นได้ว่า การแก้ความเข้าใจผิดเกี่ยวกับเรื่องสาเหตุการกระทำผิดนั้น เป็นก้าวสำคัญยิ่งที่จะทำให้ได้รับความร่วมมืออย่างเต็มที่จากประชาชนในการป้องกันการกระทำผิดโดยการเตือนอยู่ตลอดเวลาว่า "การกระทำผิดนั้นจะเกี่ยวกับสมาชิกทุกคนในสังคม ทั้งทางตรงและทางอ้อม"

ในปัจจุบัน แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมที่สำคัญ ประกอบด้วย แนวคิดในการบังคับใช้กฎหมาย แนวความคิดแบบชุมชนสัมพันธ์ และแนวความคิดการควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม

1. แนวความคิดในการบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement)

แนวความคิดนี้ให้ความสำคัญต่อกลไกของรัฐเพียงฝ่ายเดียว คือ ให้ตำรวจเป็นหลักในการป้องกันอาชญากรรม โดยถือว่าเป็นเป้าหมายของงานตำรวจ (อ้างใน เอกชัย ทิวถนอม, 2533:26) โดยที่ Robert Peel ผู้ซึ่งได้รับยกย่องว่าเป็นบิดาของกรมตำรวจยุคใหม่ และก่อตั้งกรมตำรวจนครบาลแห่งกรุงลอนดอน ขึ้นเมื่อ ค.ศ.1829 ได้เน้นให้บุคลากรภายใต้บังคับบัญชาได้ตระหนักว่าการป้องกันอาชญากรรมคือ งานหลักของตำรวจ มีความสำคัญยิ่งกว่าการสืบสวน สอบสวน การจับกุมและการลงโทษผู้กระทำผิด ทศนคติของ Peel ได้กลายเป็นพื้นฐานของการก่อกำเนิด และทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย เพื่อป้องกันอาชญากรรม ยุทธวิธีหลักของตำรวจในการป้องกันอาชญากรรมตามแนวคิดนี้ก็คือ การตรวจท้องที่ ซึ่งได้รับการขนานนามว่าเป็นกระดูกสันหลังของงานตำรวจ (D.W. Winson and R.C. Melaren, 1972:272) สรุปได้ว่าการปรากฏตัวของตำรวจบ่อย ๆ ย่อมมีผลในการยับยั้งผู้ที่มีแนวโน้มจะประกอบอาชญากรรมมิให้กระทำผิด เพราะเกรงกลัวต่อการจับกุม จึงมุ่งกระจายกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจให้ครอบคลุมทั่วพื้นที่ มีสายตรวจแต่งเครื่องแบบให้เห็นเด่นชัดได้ง่าย และปฏิบัติงานตรวจพื้นที่โดยสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการลดโอกาสสำหรับผู้ที่กระทำผิดแนวความคิดนี้ จึงให้ความสำคัญกับตำรวจสายตรวจเป็นอย่างมาก และกำหนดอัตราส่วนของตำรวจต่อประชาชน ในจำนวนที่เชื่อว่าพอเพียงกับการรับผิดชอบปัญหาอาชญากรรม

2. แนวความคิดแบบชุมชนสัมพันธ์ (Community Relations Approach)

แนวคิดนี้ได้รับอิทธิพลมาจาก เรื่องหลักการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ระหว่างสัตว์และพืชของ Charles Darwin แนวความคิดด้านความสัมพันธ์ของ

สังคมด้านเวลา และสถานที่ของ George Simmel และแนวความคิดด้านความหนาแน่นของประชากรของ Emile Durkheim (ปริญญ์ เปี่ยมสมบูรณ์, 2525: 19-23)

แนวคิดนี้เน้นการควบคุมชุมชน โดยการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสภาพแวดล้อมให้ประชาชนเป็นหลักในการป้องกันอาชญากรรม โดยมีกลไกของรัฐ คือ ตำรวจทำหน้าที่วางแผน สนับสนุน และให้คำปรึกษา ตลอดจนข้อมูลในการป้องกันอาชญากรรม ตำรวจจึงมิใช่ผู้รับผิดชอบหลักในการป้องกัน ซึ่งจะเป็นการลดโอกาสในการประกอบอาชญากรรมให้ชุมชนได้ แนวคิดแบบชุมชนสัมพันธ์นี้ กรมตำรวจได้มีคำสั่งที่ 1145/2530 ลงวันที่ 9 พฤศจิกายน 2530 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์ชุมชน และมวลชนสัมพันธ์ของกรมตำรวจ เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจ ช่วยเหลือแนะนำ และให้ความร่วมมือแก่ประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมทุกรูปแบบ ผลการวิจัยเป็นที่น่าพอใจระดับหนึ่งกล่าวคือ เมื่อได้มีการดำเนินงานตามโครงการชุมชนสัมพันธ์แล้วทัศนคติของประชาชนที่มีต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจดีขึ้นอย่างมาก ประชาชนมองเจ้าหน้าที่ตำรวจในทางที่ดี และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ (กองวิจัยและวางแผนกรมตำรวจ, 2531:137-139)

3. แนวความคิดการควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม (Crime Control Through Environmental Design)

แนวคิดนี้เป็นการนำแนวความคิดในการใช้บังคับกฎหมายมาผสมผสานกับแนวคิดแบบชุมชนสัมพันธ์ ซึ่งเน้นกลไกของสังคมแตกต่างกัน จึงมีลักษณะเป็นแนวความคิดแบบ Synthesis ที่เกิดจากแนวความคิดแรก (Thesis) และแนวความคิดแย้ง (Antithesis) มีสาระสำคัญ 5 ประการคือ (ปริญญ์ เปี่ยมสมบูรณ์, 2530:82-83)

1. มุ่งที่การลดช่องโอกาสสำหรับการประกอบอาชญากรรมในสภาพแวดล้อม แต่ไม่ได้ละเลยความสำคัญของตัวบุคคล ซึ่งมีแนวโน้มที่จะละเมิดหรือไม่ละเมิดกฎหมาย
2. มีคุณค่าทางปฏิบัติในระดับสูง ส่งเสริมหลักศีลธรรมและมนุษยธรรม
3. มีความพอเพียงในการควบคุมอาชญากรรมประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์ให้อยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม

4. มุ่งสนับสนุนการรวมตัวและสัมพันธ์ภาพระหว่างสุจริตชนในสังคมเพื่อเกิดแรงต้านทุจริตชน ซึ่งเป็นกลุ่มน้อย โดยอาศัยวิธีการที่อยู่ภายในกรอบของกฎหมาย

5. กำหนดนิยามของกฎหมายไว้เฉพาะ กฎหมายซึ่งตราขึ้นเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนเป็นส่วนรวม กล่าวคือเพื่อให้ประชาชนจำนวนมากที่สุดได้รับประโยชน์สูงสุดจากการบัญญัติกฎหมายนั้น ดังนั้นแนวคิดนี้จึงสามารถพิจารณาได้เป็น 2 มิติ คือ (เรื่องเดิมหน้า 63-70) คือ

มิติที่ 1 สภาพแวดล้อมรูปธรรม

1.1 มาตรการระดับชุมชน ได้แก่ การจัดโครงสร้าง วางผังเมือง ถนนสาธารณะ ให้มีสภาพเป็นการลดอัตราการเสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรม เพิ่มความร่วมมือระหว่างกันในชุมชน

1.2 มาตรการระดับบ้านเรือน ได้แก่ ตรวจตราอุปกรณ์รักษาความปลอดภัยในบ้าน ให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้เสมอ

มิติที่ 2 สภาพแวดล้อมนามธรรม

2.1 มาตรการเพื่อนบ้านเตือนภัย เช่น จัดตั้งกลุ่มสมาชิกอาสาสมัคร แบ่งกลุ่มพื้นที่รับผิดชอบ ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ เมื่อพบบุคคลที่มีพฤติกรรมน่าสงสัย

2.2 มาตรการสายตรวจประชาชน มีหลักการคือ อาสาสมัครมีหน้าที่หมุนเวียนกันรับผิดชอบตรวจตราในเขตพื้นที่ สร้างชุมชนให้ปลอดภัยจากอาชญากรรมให้มากที่สุด

2.3 มาตรการสายตรวจบ้านเรือน มีหลักการคือ เพื่อนบ้านใกล้เคียงจะช่วยดูแลเคหสถานให้กันและกัน ในขณะที่เพื่อนบ้านอีกฝ่ายไม่อยู่ และสามารถขอร้องให้เจ้าหน้าที่ตำรวจช่วยตรวจตราเพื่อส่งเสริมการดูแลของเพื่อนบ้านได้ด้วย

2.3 ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการ

Abraham H. Maslow ได้กล่าวถึงลำดับขั้นความพึงพอใจในความต้องการของบุคคลในทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการ (Maslow's Hierachy of Need Theory) ว่ามีพัฒนาการทั้งหมด 5 ขั้นตอน คือ (Davis Keith and John W. Newstorm, 1985:270)

1. ความต้องการทางกายภาพหรือร่างกาย (Basic Physical Needs) เป็นความต้องการขั้นแรก มีอำนาจรุนแรง เช่น ต้องการอาหาร การเคลื่อนไหว

2. ความต้องการด้านความปลอดภัยจากอันตราย (Safety and Security Needs) เป็นความต้องการด้านจิตใจ เพื่อให้จิตใจมีที่ยึดเหนี่ยว เกิดความอบอุ่นทางใจ

3. ความต้องการในด้านความรักหรือความห่วงใย (Love or Affection) เป็นความต้องการในระดับสูงขึ้นมาจากด้านความปลอดภัย ความต้องการในด้านนี้เป็นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคล มีได้ในหลายลักษณะ

4. ความต้องการในเกียรติยศ ชื่อเสียงของตนเอง (Esteem and Status Needs) เป็นความต้องการให้ตนเป็นที่ยอมรับ และนับถือของสังคม ให้อำนาจตนเองเป็นคนที่มีค่าต่อสังคม แล้วจะทำให้บุคคลเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

5. ความต้องการความสำเร็จ และความสมหวังในตนเอง (Self-actualization and Fulfillment Needs) เป็นความต้องการสูงสุด ซึ่งมนุษย์จะตั้งอุดมคติเอาไว้

ทฤษฎีนี้ได้อธิบายลำดับขั้นความต้องการของบุคคลในสังคมแต่ละชั้น ว่ามีความต้องการที่แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลให้บุคคลมีความรู้สึก หรือแสดงพฤติกรรมออกมาแตกต่างกันด้วย ในการศึกษาทัศนคติของประชาชนในเขตเมือง ซึ่งมีหลากหลายประชาชนเหล่านั้นอาจมีความต้องการแตกต่างกันไป กล่าวคือ ประชาชนที่เป็นเพศหญิงและเพศชาย ประชาชนในวัยต่าง ๆ กัน ประชาชนที่ประกอบอาชีพ หรือมีรายได้ต่างกัน ประชาชนที่ระดับการศึกษา หรือสถานภาพสมรส หรือมีความสัมพันธ์ส่วนตัวกับเจ้าหน้าที่ตำรวจต่างกัน ประชาชนเหล่านี้ย่อมจะมีความต้องการแตกต่างกันไป และส่งผลต่อทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วย

2.4 ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ (Structural Functional Theory)

ทฤษฎีนี้มีสมมติฐานที่ว่า สังคมเป็นเสมือนสิ่งที่มีชีวิตอย่างหนึ่ง และมีส่วนประกอบหลายอย่าง แต่ละอย่างมีหน้าที่เฉพาะจะต้องปฏิบัติเพื่อการคงอยู่ของส่วนรวมคือ ตัวสิ่งมีชีวิตนั้น (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2533:206) สังคมมนุษย์ก็เป็นอย่างนั้น ทุกส่วนของสังคมมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติส่วนต่าง ๆ เหล่านี้ของสังคมรวมกันเข้าเป็นโครงสร้างของสังคม โครงสร้างของสังคมอาจจัดเป็นระบบได้หลายระบบ แต่ละระบบจะมีหน้าที่ต่าง ๆ กัน ในขณะที่ Talcott Parsons (สนธยา พลศรี,

2533:142) ได้เสนอว่าระบบสังคมที่สามารถจะรักษาระบบไว้ได้นั้น จะต้องทำหน้าที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1. ระบบสังคมจะต้องมีวัตถุประสงค์และดำเนินไปเพื่อบรรลุตามวัตถุประสงค์ (Goal Attainment)
2. ระบบสังคมจะต้องมีการปรับตัว (Adaptation)
3. ระบบสังคมจะต้องมีการบูรณาการรวมหน่วย หรือการประสมประสาน ส่วนต่าง ๆ (Integration)
4. ระบบสังคมจะต้องมีการจัดการกับความตึงเครียด (Tension Management or Latency)

ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ สามารถอธิบายการศึกษาทัศนคติของประชาชนต่อการปฏิบัติงานป้องกันอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ว่า ตำรวจเป็นองค์กรหนึ่งซึ่งมีหน้าที่ควบคุมทางสังคม (Social Control) และทำหน้าที่ในแง่การจัดการกับความตึงเครียด จึงทำให้ประชาชนมีความคาดหวังในการปฏิบัติงานป้องกันอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจในลักษณะรูปแบบต่าง ๆ กันไป กล่าวคือประชาชนที่เป็นเพศหญิงและเพศชาย ประชาชนในวัยต่าง ๆ กัน ประชาชนที่ประกอบอาชีพหรือมีรายได้ต่างกัน ประชาชนที่ระดับการศึกษาหรือสถานภาพการสมรสหรือมีความสัมพันธ์ส่วนตัวกับเจ้าหน้าที่ตำรวจต่างกัน ประชาชนเหล่านี้ย่อมจะมีความคาดหวังในการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจในลักษณะรูปแบบแตกต่างกันไป และส่งผลต่อทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วย

2.5 ทฤษฎีสัญญลักษณ์สัมพันธ์ (Symbolic Interactionism)

George Herbert Mead นักจิตวิทยาสังคมชาวอเมริกัน ได้เสนอว่าความสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคลในสังคมนั้นอยู่ที่การมีและการใช้ความหมายร่วมกัน (Shared Meaning) การกระทำระหว่างกันของบุคคลในสังคมจนเกิดเป็นความสัมพันธ์กันขึ้นนั้น เป็นเพราะการใช้สัญลักษณ์ร่วมกัน (สนธยา พลศรี, 2533:152) กล่าวคือ มนุษย์กับสังคมมีความสัมพันธ์ต่อกัน มนุษย์เป็นส่วนหนึ่งในสังคมและสังคมก็จำเป็นต้องมีมนุษย์ที่อาศัยและมีการกระทำต่อกัน ทั้งมนุษย์กับสังคมจึงต้องพึ่งพาอาศัยกันและแก้ไขปัญหาาร่วมกัน เพื่อความอยู่รอดของทั้งสองฝ่าย ดังนั้น กระบวน

การของการกระทำระหว่างกัน (Social Interaction) จึงมีความสามารถ ทำให้มนุษย์มีความผูกพันและสัมพันธ์กันจนสร้างเป็นระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในสังคมขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการติดต่อ

ทฤษฎีสัญลักษณ์สัมพันธ์จึงสามารถอธิบายการศึกษาทัศนคติของประชาชนต่อการปฏิบัติงานป้องกันอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ว่า ถ้าประชาชนมีประสบการณ์ทางตรงและทางอ้อมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในทางที่ดี กล่าวคือ ประชาชนไม่ประสบปัญหาในการติดต่อราชการ ประชาชนเข้าใจในระเบียบ กฎเกณฑ์ ในการปฏิบัติงานและได้รับทราบผลงานกิจการของตำรวจทั้งประสบการณ์ทางตรง และทางอ้อมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจนี้ ย่อมจะส่งผลต่อทัศนคติของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วย

2.6 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

Fritz Heider (1958:123) ได้กล่าวถึงสัมพันธภาพระหว่างบุคคลอันจะมีผลต่อการกระทำและความคิดของบุคคล โดยระบุว่าสิ่งที่นำมาอธิบายถึงสัมพันธภาพระหว่างบุคคลได้นั้น มีดังนี้

1. ความเชื่อหรือค่านิยม สามารถอธิบายความคาดหวัง และการกระทำของบุคคลได้
2. ภาษาซึ่งเป็นสื่อของแนวความคิด และเป็นสัญลักษณ์หรือสื่อของสัมพันธภาพระหว่างบุคคล
3. การวิเคราะห์คำพูด
4. การวิเคราะห์สถานการณ์
5. ความเข้าใจเกี่ยวเนื่องกับสิ่งแวดล้อม ประสบการณ์ ผลของการกระทำ เหตุผล ความสามารถ ความหมาย อารมณ์ หรือความรู้สึก การคาดคะเนของบุคคล

ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลชี้ให้เห็นว่า สิ่งที่ย่ออธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งประสบการณ์นั้นย่อมจะมีผลต่อทัศนคติด้วย กล่าวคือ ประชาชนที่มีประสบการณ์กับการปฏิบัติงานป้องกันอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่างกัน ย่อมจะส่งผลต่อทัศนคติของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วย

2.7 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาทัศนคติของประชาชนในเขตเมือง ต่อการปฏิบัติงานป้องกันอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้รวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไว้เป็นแนวทางในการศึกษาดังนี้

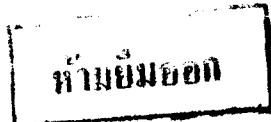
1. กรรภิรมย์ บุญญฤทธิ์ (2527:128) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "ความร่วมมือของชุมชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตกรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงลักษณะความร่วมมือของชุมชน ในการป้องกันอาชญากรรม และ ส่งเสริมให้ประชาชนร่วมมือกันป้องกันอาชญากรรมในชุมชนของตนเพิ่มมากขึ้น สรุปได้ว่า ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ และมีความพยายามที่จะป้องกันภัยจากอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน ตลอดจนเล็งเห็นความสำคัญในเรื่องนี้ด้วย มีความร่วมมือกันทั้งชุมชนเพื่อป้องกันอาชญากรรมเป็นอย่างดี โดยมีปฏิสัมพันธ์ตอบโต้ทางสังคมเพิ่มมากขึ้น ไม่แยกตัวเป็นเอกเทศ ให้ความร่วมมือกันโดยมีการช่วยเหลือเพื่อนบ้านในละแวกบ้าน และเกิดความตระหนัก พร้อมทั้งกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือกันกับทางราชการเพื่อป้องกันอาชญากรรม นอกจากนี้ประชาชนยังทราบว่า การจัดสภาพแวดล้อมในชุมชนที่ดีนั้น ต้องร่วมมือกันจึงจะเกิดผลดีต่อความร่วมมือในการป้องกันอาชญากรรม

2. กองบัญชาการตำรวจนครบาล (2520:71) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "ทัศนคติของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของตำรวจนครบาล" สรุปได้ว่า

1) เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างประชาชนที่เคยไปติดต่อกับตำรวจกับประชาชนที่ไม่เคยไปติดต่อกับตำรวจ ปรากฏว่าจำนวนร้อยละของประชาชนที่เคยไปติดต่อกับตำรวจมีทัศนคติในทางลบสูงกว่าประชาชนที่ไม่เคยไปติดต่อกับตำรวจ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความบกพร่องของการปฏิบัติงานของตำรวจ

2) ภาพพจน์ที่ไม่ดีของตำรวจในสายตาของประชาชนที่จะต้องได้รับการแก้ไข คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจชอบใช้อำนาจข่มขู่ทำตัวเป็นนายประชาชน และมีกริยาวาจาไม่สุภาพ

3. กัลยาณี สิงห์นาค (2517:73-76) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "ทัศนคติของชาวบ้านพนาที่มีต่อผู้นำชุมชน" สรุปได้ว่ากลุ่มเพศหญิงและกลุ่มเพศชาย มีทัศนคติทั้งทางบวกและทางลบต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ และยังพบว่า กลุ่มผู้มีการศึกษาสูง และกลุ่มผู้มีการศึกษาน้อย มีทัศนคติทั้งทางบวกและทางลบต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ

4. กิจจา สอนจันทร์ (2526:96) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การศึกษาสำรวจความปลอดภัยในชีวิตร่างกายและทรัพย์สิน ของผู้พักอาศัยในหมู่บ้านจัดสรร ชานกรุง เทพมหานคร พบว่า "การที่ประชาชนมีความเข้าใจในการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีมาตรการและวิธีการต่าง ๆ ในการสร้างความรู้สึกลปลอดภัยได้อย่างถูกต้อง และสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น ตำรวจ"

จพ
HV
พ/64
ด.2

5. ชาย เสวีกุล (อ้างใน ชัยพร พานิชอัตรา, 2533:30) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ "การจัดความปรารถนาที่จะกระทำผิด" โดยกล่าวถึงการแก้ไขสภาพชุมชน การแก้ไขสภาพแห่งครอบครัว การแก้ไขสภาพความผิดปกติในด้านจิตใจ และอารมณ์ และความรับผิดชอบของประชาชน สรุปได้ว่า

การแก้ไขสภาพชุมชน คือ สถาบันต่าง ๆ ควรช่วยเหลืออบรมให้เด็กประพฤติแต่ในสิ่งที่ดีงาม ควรจัดสถานที่สาธารณะให้เด็กมีโอกาสพักผ่อน ออกกำลังกาย ลดความตึงเครียดทางอารมณ์

การแก้ไขสภาพครอบครัว คือ ทำให้สมาชิกในครอบครัวได้รับความสุขทั้งกายและใจ เช่น จัดให้มีศูนย์แนะนำให้คาปรึกษาปัญหาครอบครัว

การแก้ไขความผิดปกติในด้านจิตใจและอารมณ์ จะต้องจัดให้มีผู้เชี่ยวชาญหรือจิตแพทย์ที่จะให้ความช่วยเหลือ ให้การตรวจดูแล แนะนำเด็ก และบิดามารดาให้เพียงพอจึงจะเป็นผลดีในการป้องกันอาชญากรรมเบื้องต้น

ความรับผิดชอบของประชาชน โดยให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ มีการป้องกันทรัพย์สินของตนเอง ต้องทำตัวอย่างที่ดีให้เด็กเห็น เช่นในเรื่องของคุณธรรม

6. ไชยยศ เหมะรัชตะ และคณะ (2526:73) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "ปัญหาสังคมที่มีผลต่อความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของชาวกรุงเทพมหานคร" พบว่าคนในกรุงเทพมหานคร เคยแจ้งข่าวอาชญากรรมเฉลี่ยร้อยละ 21.01 ในขณะที่คนไม่เคยแจ้งข่าว มีร้อยละ 78.89 และมีประชาชนร้อยละ 31 ที่พบเห็นอาชญากรรมแล้วไม่แจ้งข่าวให้ตำรวจทราบ แสดงว่าประชาชนไม่นิยมแจ้งข่าวอาชญากรรมแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ เนื่องจากคนไทยยังขาดความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม และอาจเนื่องจากประชาชนขาดความเชื่อถือในการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยคิดว่าไม่มีประโยชน์อะไรที่จะแจ้งข่าวอาชญากรรม นอกจากจะเป็นการเสียเวลาแล้วยังเป็นการไม่ปลอดภัยต่อตนเองด้วย

7. ชารินทร์ จันทราทิพย์ (2524:66) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความร่วมมือระหว่างผู้เสียหายกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ" พบว่าผู้เสียหายที่ไปแจ้งความส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการแจ้งความ แต่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการพยายามติดตามคดีของตำรวจ และส่วนใหญ่ของคดีที่ผู้เสียหายไปแจ้งความนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่สามารถจับกุมตัวคนร้ายได้ในระยะเวลา 3 เดือนหลังแจ้งความ

ผลจากการวิจัยนี้ ยังพบว่าความร่วมมือระหว่างผู้เสียหายกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันอาชญากรรมนั้น ก่อให้เกิดทัศนคติที่ดี หากให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีแล้ว การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจจะคล่องตัวขึ้น

8. ปิยะ สุขประเสริฐ (2525:81) ได้ศึกษาวิจัย "ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพของตำรวจระดับสถานีในการให้บริการประชาชน" พบว่าประชาชนที่เป็นเพศชาย เห็นว่าการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจมีประสิทธิภาพ ส่วนเพศหญิงเห็นว่าไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และประชาชนที่มีอายุระหว่าง 18-30 ปี เห็นว่าการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจยังขาดความเป็นธรรม ไม่ซื่อสัตย์ ไม่สุภาพอ่อนโยน และยังพบอีกว่าประชาชนที่มีรายได้สูง เห็นว่าตำรวจปฏิบัติหน้าที่ยังมีประสิทธิภาพ แต่ประชาชนที่มีรายได้ต่ำ กลับเห็นว่าการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ตำรวจยังมีประสิทธิภาพต่ำ

9. แผ้ว โสติพันธ์ (อ้างใน จิตรเจริญ เวลาดี, 2522:19-20) ได้เสนอวิทยานิพนธ์เรื่อง "การป้องกันอาชญากรรม" กล่าวถึงการลาดตระเวนตรวจท้องที่ในเขตตำรวจนครบาล การสืบสวนคดีอาญา การจับกุมผู้กระทำความผิด การป้องกันการกระทำความผิดต่าง ๆ และสรุปว่าหน้าที่หลักของตำรวจมี 2 ประการ คือ การป้องกันอาชญากรรม และการคุ้มครองสวัสดิภาพของประชาชน และได้แบ่งวิธีการในการป้องกันไว้ 2 ลักษณะคือ การป้องกันอาชญากรรมก่อนเกิดการกระทำความผิด และการป้องกันอาชญากรรมหลังการกระทำความผิด โดยเน้นว่าการป้องกันดีกว่าการปราบปราม โดยบรรยายถึงวิธีการในการปฏิบัติและหลักปฏิบัติ

10. พรรณี โชตนะ (2526:52) ศึกษาพบว่าประชาชนส่วนใหญ่ยังมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ และยังไม่เข้าใจในการปฏิบัติงานของตำรวจ โดยที่ประชาชนมักคิดว่าเป็นหน้าที่ของตำรวจที่จะต้องจับกุมตัวคนร้ายมาให้ได้ แม้ว่าคนร้ายจะไม่ทิ้งร่องรอยไว้ และตัวผู้เสียหายไม่สามารถให้พยานหลักฐานใด ๆ เลยก็ตาม

11. ไพรัช พงษ์เจริญ (2527:75) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อตำรวจนครบาล" พบว่า ประชาชนที่เป็นเพศชายเห็นว่าการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจยังไม่เป็นธรรม

12. ศิริวรรณ อนันต์โท (2528:60) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "ภาพพจน์ของตำรวจในความรู้สึกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร" พบว่าอายุของประชาชนมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกต่อภาพพจน์ของตำรวจเกี่ยวกับลักษณะทางด้านบุคคลและลักษณะของงาน คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 41-50 ปี มีความรู้สึกต่อภาพพจน์ของตำรวจในด้านบวกสูงกว่ากลุ่มอายุอื่น และยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่รู้จักคุ้นเคยและไม่รู้จักคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ มีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจแตกต่างกัน

13. สืบศักดิ์ พันธุ์สุระ (2533:61) ศึกษาวิจัยเรื่อง "ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อตำรวจในเขตสถานีตำรวจนครบาลสามเสน" พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกัน มีทัศนคติต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจแตกต่างกัน และการที่ประชาชนได้ไปพบติดต่อกับเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยตรง ส่วนใหญ่แล้วจะมีความรู้สึกต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจในทางลบ และยังพบว่า ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการมีประสบการณ์ทางอ้อมของประชาชน ซึ่งหมายถึงการได้รับข่าวสารจากแหล่งต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และคำบอกกล่าวต่าง ๆ จะเห็นได้ว่ามีผลต่อทัศนคติเช่นกัน

14. โสภา ชูพิกุลชัย และคณะ (2523:60) ได้วิจัยเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรม ยุทธวิธีและมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและสังคมในทศวรรษหน้า โดยสรุปว่ายุทธวิธีและมาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม และสังคมไว้สำหรับอนาคต แยกเป็น 2 ประเภทคือ การป้องกันและการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมก่อนระบบงานยุติธรรม และในระบบงานยุติธรรม

สำหรับการป้องกันและการแก้ไข ปัญหาอาชญากรรมก่อนระบบงานยุติธรรมเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและสังคม โดยมีประชาชน ชุมชน โรงเรียน ศาสนา และองค์กรทางสังคมอื่น ๆ เป็นหลักสำคัญในการดำเนินยุทธวิธีและมาตรการ

ส่วนการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม เมื่อได้มีการกระทำผิด และผู้กระทำผิดได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับระบบงานยุติธรรมแล้วนั้น ยุทธวิธีและมาตรการ สำหรับการนี้ขึ้นอยู่กับการพัฒนากระบวนการบริหารงานยุติธรรม การปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวกับศาสนาและกฎหมาย การหันเหให้ผู้กระทำผิดให้ออก นอกกระบวนยุติธรรม การแก้ไขบำบัดผู้กระทำผิด ตลอดจนจัดอุปสรรคต่าง ๆ ที่ จัดขวางการดำเนินยุทธวิธีและมาตรการ ในการป้องกันอาชญากรรมไม่ให้ดำเนิน การได้อย่างเต็มที่ เช่น การขาดแคลนข้อมูล อุปสรรคจากรัฐบาล เป็นต้น ทั้งยัง แสดงความคิดเห็นว่าการศึกษาข้อมูลทางอาชญากรรม และงานยุติธรรมในประเทศไทย ยังมีข้อจำกัดทางสถิติอยู่มาก

สำหรับการศึกษาถึงวิธีการต่าง ๆ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา อาชญากรรมทางสังคมทศวรรษหน้า ซึ่งนำเสนอในบทนี้ ได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วนคือ การศึกษาถึงการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ก่อนที่จะมีการ กระทำผิดเกิดขึ้น และตัวผู้กระทำผิดยังไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับระบบยุติธรรม ยุทธวิธี และมาตรการในขั้นนี้จึงเกี่ยวกับบทบาทของประชาชน ชุมชน ครอบครัว โรงเรียน และองค์กรทางสังคมอื่น ๆ และเป็นการศึกษาถึงการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม และสังคมในระบบการยุติธรรม นั่นคือได้เกิดการกระทำผิดกฎหมายหรือมีผู้กระทำ ผิดแล้ว กระบวนการยุติธรรมซึ่งประกอบด้วย ตำรวจ อัยการ ศาล ราชทัณฑ์ และ ผู้กระทำผิดกฎหมาย จึงเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิด ยุทธวิธีและมาตรการในการ ป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในขั้นนี้ จึงเกี่ยวข้องกับระบบงานยุติธรรมการ บริหารงานยุติธรรม ตำรวจ อัยการ ศาล การบำบัดแก้ไขผู้กระทำผิด ตลอดจน ปัญหาพิเศษอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

15. รายงานของอนุกรรมการเฉพาะกิจเพื่อการศึกษา "ปัญหาความร่วมมือ ระหว่างตำรวจกับประชาชน" (อ้างใน ธรรมรงค์ เพชรแก้ว, 2529:40) พบว่า ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ เนื่องจากสาเหตุใหญ่ 5 ประการคือ

สาเหตุจากพฤติการณ์ของตำรวจเอง

สาเหตุจากประชาชนผิดหวังในการปฏิบัติของตำรวจ

สาเหตุจากความอ่อนแอของระบบบริหารและบุคลากรชั้นสูงของกรม ตำรวจ ทำให้กรมตำรวจไม่อาจต้านกระแสทางการเมืองได้

สาเหตุจากสภาวะเศรษฐกิจและสังคม

สาเหตุจากทัศนคติของประชาชนที่มีอยู่กับตำรวจอยู่เดิม

16. F.H. Allport (อ้างใน โสภ ชุติกุลชัย, 2522:68) ศึกษาเกี่ยวกับผลของกลุ่มที่มีต่อแนวความคิด พบว่า คนจะมีความคิดเห็นมากขึ้นเมื่ออยู่รวมกันในกลุ่มมากกว่าเมื่ออยู่ตามลำพัง แต่ถ้าเปรียบเทียบคุณภาพของความนึกคิดนั้น พบว่า ความนึกคิดในขณะที่อยู่คนเดียว จะมีประสิทธิภาพสูงกว่าในขณะที่อยู่รวมกันเป็นกลุ่ม

2.8 สมมติฐานในการวิจัย

ผู้วิจัยได้รวบรวมผลงานวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรอิสระ ที่จะทำการศึกษานำมากำหนดเป็นสมมติฐานในการวิจัยดังนี้

สมมติฐานที่ 1 กลุ่มเพศหญิงและกลุ่มเพศชาย มีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานป้องกันอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจแตกต่างกัน

โดยอาศัยแนวความคิดเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างเพศ กับทัศนคติของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ กล่าวคือ

จากการศึกษาของ กลยาณี สิงห์นาค (2517:73) พบว่ากลุ่มเพศหญิงและกลุ่มเพศชาย มีทัศนคติทั้งทางบวกและทางลบต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ ส่วน บิยะสุขประเสริฐ (2525:81) ศึกษาพบว่าประชาชนที่เป็นเพศชายเห็นว่าการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจมีประสิทธิภาพ ส่วนเพศหญิงเห็นว่าไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และ ไพรัช พงษ์เจริญ (2527:75) ซึ่งศึกษาพบว่าประชาชนที่เป็นเพศชายเห็นว่าการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจยังไม่เป็นธรรม ไม่ซื่อสัตย์ และไม่สุภาพอ่อนโยน นอกจากนี้ จากทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Abraham H. Maslow (Davis Keith and John W. Newstorm, 1985:270) สามารถอธิบายได้ว่า ความต้องการระหว่างเพศชายและเพศหญิงจะต่างกัน ส่งผลให้มีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจแตกต่างกันด้วย

จากงานวิจัยและทฤษฎีข้างต้นจะเห็นได้ว่าเพศมีผลก่อให้เกิดความแตกต่างในทัศนคติของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ กล่าวคือกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศหญิงและเพศชาย มีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทั้งในทางบวกและทางลบ

จากกรอบแนวคิดดังกล่าว จึงตั้งเป็นสมมติฐานที่ 1 ในการวิจัยครั้งนี้

สมมติฐานที่ 2 บุคคลที่มีกลุ่มอายุต่างกันมีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานป้องกันอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจแตกต่างกัน

โดยได้อาศัยแนวความคิดเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างอายุ กับทัศนคติของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ กล่าวคือ

จากการศึกษาของ กัลยาณี สิงห์นาค (2517:73) ได้ศึกษาทัศนคติของชาวบ้านพนาที่มีต่อผู้นำชุมชน พบว่ากลุ่มผู้สูงอายุและกลุ่มคนหนุ่มมีทัศนคติทั้งทางบวกและทางลบต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ และ บียะ สุขประเสริฐ (2525:81) ศึกษาพบว่าประชาชนที่มีอายุระหว่าง 18-30 ปี เห็นว่าการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจยังขาดความเป็นธรรม ไม่ซื่อสัตย์ ไม่สุภาพอ่อนโยน ส่วน ศิริวรรณ อนันต์โท (2528:60) ศึกษาพบว่า อายุของประชาชนมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกรู้สึกต่อภาพพจน์ของตำรวจ เกี่ยวกับลักษณะทางด้านบุคคลและลักษณะของงาน คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 41-50 ปี มีความรู้สึกรู้สึกต่อภาพพจน์ของตำรวจในด้านบวกสูงกว่ากลุ่มอายุอื่น นอกจากนี้ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ของ Talcott Parsons (สนธยา พลศรี, 2533:142) สามารถอธิบายได้ว่า ความคาดหวังในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจระหว่างประชาชนที่มีอายุต่างกันจะแตกต่างกัน ส่งผลให้มีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจแตกต่างกันด้วย

จากงานวิจัยและทฤษฎีข้างต้นจะเห็นได้ว่าอายุมีผลก่อให้เกิดความแตกต่างในทัศนคติของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ กล่าวคือ กลุ่มผู้สูงอายุ และกลุ่มคนหนุ่ม มีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งในทางบวกและทางลบ

จากกรอบแนวคิดดังกล่าว จึงตั้งเป็นสมมติฐานที่ 2 ในการวิจัยครั้งนี้

สมมติฐานที่ 3 บุคคลที่มีกลุ่มอาชีพต่างกัน มีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานป้องกันอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจแตกต่างกัน

โดยได้อาศัยแนวความคิดเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างอาชีพ กับทัศนคติของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ กล่าวคือ

จากการศึกษาของ สืบศักดิ์ พันธุ์สุระ (2533:61) พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกันมีทัศนคติต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจแตกต่างกัน และจากทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Abraham H. Maslow (Davis Keith and John W. Newstorm, 1985:270) สามารถอธิบายได้ว่าความต้องการระหว่าง

ประชาชนที่ประกอบอาชีพต่างกัน จะแตกต่างกัน ส่งผลให้มีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจแตกต่างกันด้วย

จากงานวิจัยและทฤษฎีข้างต้นจะ เห็นได้ว่าอาชีพมีผลก่อให้เกิดความแตกต่างในทัศนคติของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ กล่าวคือกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกัน มีทัศนคติต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งในทางบวกและทางลบ

จากกรอบแนวคิดดังกล่าว จึงตั้งเป็นสมมติฐานที่ 3 ในการวิจัยครั้งนี้

สมมติฐานที่ 4 บุคคลที่มีกลุ่มรายได้ต่างกัน มีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานป้องกันอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจแตกต่างกัน

โดยได้อาศัยแนวความคิดเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างรายได้ กับทัศนคติของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ กล่าวคือ

จากการศึกษาของ บียะ สุขประเสริฐ (2525:81) พบว่า ประชาชนที่มีรายได้สูงเห็นว่าตำรวจปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ประชาชนที่มีรายได้น้อยกลับเห็นว่า การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจยังมีประสิทธิภาพต่ำ และจากทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ของ Talcott Parsons (สนธยา พลศรี, 2533:142) สามารถอธิบายได้ว่า ความคาดหวังในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจระหว่างประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน จะแตกต่างกัน ส่งผลให้มีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจแตกต่างกันด้วย

จากงานวิจัยและทฤษฎีข้างต้นจะ เห็นได้ว่า รายได้มีผลก่อให้เกิดความแตกต่างในทัศนคติของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ กล่าวคือกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่างกัน มีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งในทางบวกและทางลบ

จากกรอบแนวคิดดังกล่าว จึงตั้งเป็นสมมติฐานที่ 4 ในการวิจัยครั้งนี้

สมมติฐานที่ 5 บุคคลที่มีกลุ่มระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานป้องกันอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจแตกต่างกัน

โดยได้อาศัยแนวความคิดเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างระดับการศึกษากับทัศนคติของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ กล่าวคือ

จากการศึกษาของ กัลยาณี สิงห์นาถ (2517:73) ซึ่งศึกษาทัศนคติของชาวบ้านพนาที่มีต่อผู้นำชุมชนพบว่ากลุ่มที่มีการศึกษาสูง และกลุ่มผู้มีการศึกษาต่ำ มีทั้งทัศนคติทั้งทางบวกและทางลบต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ และจากทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Abraham H. Maslow (Davis Keith and John W. Newstorm, 1985:270) สามารถอธิบายได้ว่าความต้องการระหว่างประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน จะแตกต่างกัน ส่งผลให้มีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจแตกต่างกันด้วย

จากงานวิจัยและทฤษฎีข้างต้นจะเห็นได้ว่า ระดับการศึกษามีผลก่อให้เกิดความแตกต่างในทัศนคติของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งในทางบวกและทางลบ

จากกรอบแนวคิดดังกล่าว จึงตั้งเป็นสมมติฐานที่ 5 ในการวิจัยครั้งนี้

สมมติฐานที่ 6 บุคคลที่มีกลุ่มสถานภาพการสมรสต่างกัน มีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานป้องกันอาชญากรรมของ เจ้าหน้าที่ตำรวจแตกต่างกัน

โดยได้อาศัยแนวความคิดเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างสถานภาพการสมรสกับทัศนคติของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ กล่าวคือ

จากการศึกษาของ F.H. Allport (อ้างใน โสภา ชูพิกุลชัย, 2522: 68) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับผลของกลุ่มที่มีต่อขอบวงความคิด โดยพบว่าคนเราจะมีความคิดเห็นมากขึ้น เมื่ออยู่รวมกันในกลุ่มมากกว่าเมื่ออยู่ตามลำพัง แต่ถ้าเปรียบเทียบคุณภาพของความนึกคิดนั้น พบว่าความนึกคิดในขณะที่อยู่คนเดียวจะมีประสิทธิภาพสูงกว่าในขณะที่อยู่รวมกันเป็นกลุ่ม นอกจากนี้จากทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ของ Talcott Parsons (สนธยา พลศรี, 2533:142) สามารถอธิบายได้ว่าความคาดหวังในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ระหว่างประชาชนที่มีสถานภาพการสมรสต่างกันจะแตกต่างกัน ส่งผลให้มีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจแตกต่างกันด้วย

จากงานวิจัยและทฤษฎีข้างต้นจะเห็นได้ว่า สถานภาพการสมรสมีผลก่อให้เกิดความแตกต่างในทัศนคติของประชาชน ต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ กล่าวคือ ผู้ที่เป็นโสด สมรส หย่าร้างหรือเป็นหม้าย มีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งทางบวกและทางลบ

จากกรอบแนวคิดดังกล่าว จึงตั้งเป็นสมมติฐานที่ 6 ในการวิจัยครั้งนี้

สมมติฐานที่ 7 กลุ่มบุคคลที่มีความสัมพันธ์ส่วนตัวกับเจ้าหน้าที่ตำรวจต่างกัน มีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานป้องกันอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจแตกต่างกัน

โดยได้อาศัยแนวความคิดเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างการมีความสัมพันธ์ส่วนตัวกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ กับทัศนคติของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ กล่าวคือ

จากการศึกษาของ ศิริวรรณ อนันต์โท (2528:60) พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่รู้จักคุ้นเคย และไม่รู้จักคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ตำรวจมีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจแตกต่างกัน นอกจากนี้จากทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Abraham H. Maslow (Davis Keith and John W. Newstorm, 1985:270) สามารถอธิบายได้ว่าความต้องการระหว่างประชาชนที่มีความสัมพันธ์ส่วนตัว และ ไม่มีความสัมพันธ์ส่วนตัวกับเจ้าหน้าที่ตำรวจจะต่างกัน ส่งผลให้มีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจแตกต่างกันด้วย

จากงานวิจัยและทฤษฎีข้างต้นจะเห็นได้ว่า การมีความสัมพันธ์ส่วนตัวกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ มีผลก่อให้เกิดความแตกต่างในทัศนคติของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ กล่าวคือ ผู้ที่รู้จักคุ้นเคย และไม่รู้จักคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ มีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งทางบวกและทางลบ

จากกรอบแนวคิดดังกล่าว จึงตั้งเป็นสมมติฐานที่ 7 ในการวิจัยครั้งนี้

สมมติฐานที่ 8 กลุ่มบุคคลที่มีประสบการณ์ทางตรงกับเจ้าหน้าที่ตำรวจต่างกัน มีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานป้องกันอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจแตกต่างกัน

โดยได้อาศัยแนวความคิดเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างประสบการณ์ทางตรงกับทัศนคติของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ กล่าวคือ

จากการศึกษาของ สืบศักดิ์ พันธุ์สุระ (2533:61) พบว่า การที่ประชาชนได้ไปพบติดต่อกับเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยตรง ส่วนใหญ่แล้วจะมีความรู้สึกต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจในทางลบ เช่นเดียวกับกองบัญชาการตำรวจนครบาล (2520:71) ศึกษาพบว่าจำนวนร้อยละของประชาชนที่เคยไปติดต่อกับตำรวจ มีทัศนคติในทางลบสูงกว่าประชาชนที่ไม่เคยไปติดต่อกับตำรวจ และจากแนวคิดเกี่ยวกับการเกิดทัศนคติของ C.K. Foster (1952:25) อธิบายได้ว่าประชาชนที่มีประสบการณ์ทางตรงกับ

เจ้าหน้าที่ตำรวจต่างกัน ย่อมจะส่งผลต่อทัศนคติของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วย

จากงานวิจัยและทฤษฎีข้างต้นจะเห็นได้ว่า การมีประสบการณ์ทางตรงกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ มีผลก่อให้เกิดความแตกต่างในทัศนคติของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ กล่าวคือ ผู้ที่เคยไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ มีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจไปในทางลบ สูงกว่าผู้ที่ไม่เคยไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ

จากกรอบแนวคิดดังกล่าว จึงตั้งเป็นสมมติฐานที่ 8 ในการวิจัยครั้งนี้

สมมติฐานที่ 9 กลุ่มบุคคลที่มีประสบการณ์ทางอ้อมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจต่างกัน มีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานป้องกันอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจแตกต่างกัน

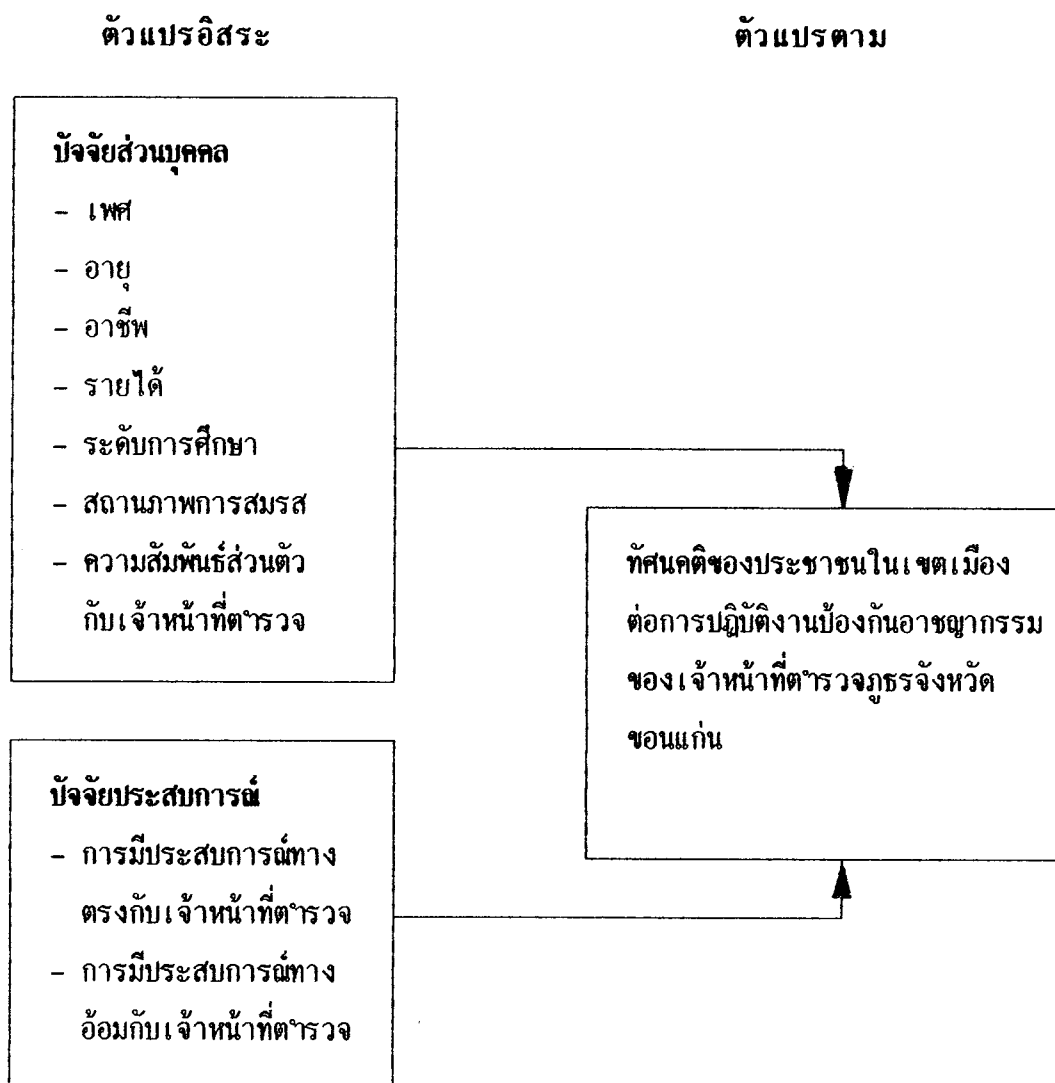
โดยได้อาศัยแนวความคิดเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างประสบการณ์ทางอ้อมกับทัศนคติของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ กล่าวคือ

จากการศึกษาของ สิบศักดิ์ พันธุ์สุระ (2533:91) ได้ศึกษาพบว่า ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการมีประสบการณ์ทางอ้อมของประชาชน ซึ่งหมายถึงการได้รับข่าวสารจากแหล่งต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และคำบอกเล่าต่าง ๆ จะเห็นได้ว่ามีผลต่อทัศนคติเช่นกัน และจากทฤษฎีเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของ Fritz Heider (1958:123) อธิบายได้ว่าประชาชนที่มีประสบการณ์ทางอ้อมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจต่างกัน ย่อมจะส่งผลต่อทัศนคติของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วย

จากงานวิจัยและทฤษฎีข้างต้นจะเห็นได้ว่า การมีประสบการณ์ทางอ้อมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ มีผลก่อให้เกิดความแตกต่างในทัศนคติของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ กล่าวคือ ผู้ที่มีประสบการณ์ทางอ้อมและไม่มีความสัมพันธ์ทางอ้อมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ มีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งทางบวกและทางลบ

จากกรอบแนวคิดดังกล่าว จึงตั้งเป็นสมมติฐานที่ 9 ในการวิจัยครั้งนี้

2.9 กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากกรอบแนวคิดในการวิจัยจะเห็นได้ว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส ความสัมพันธ์ส่วนตัวกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ และปัจจัยประสบการณ์ ได้แก่ การมีประสบการณ์ทางตรงและการมีประสบการณ์ทางอ้อมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ก่อให้เกิดความแตกต่างในทัศนคติของประชาชนในเขตเมืองต่อการปฏิบัติงานป้องกันอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่น